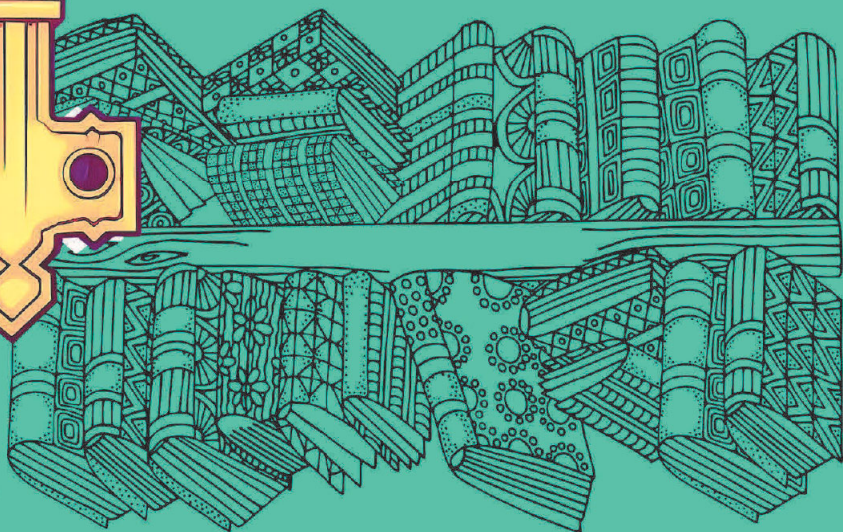

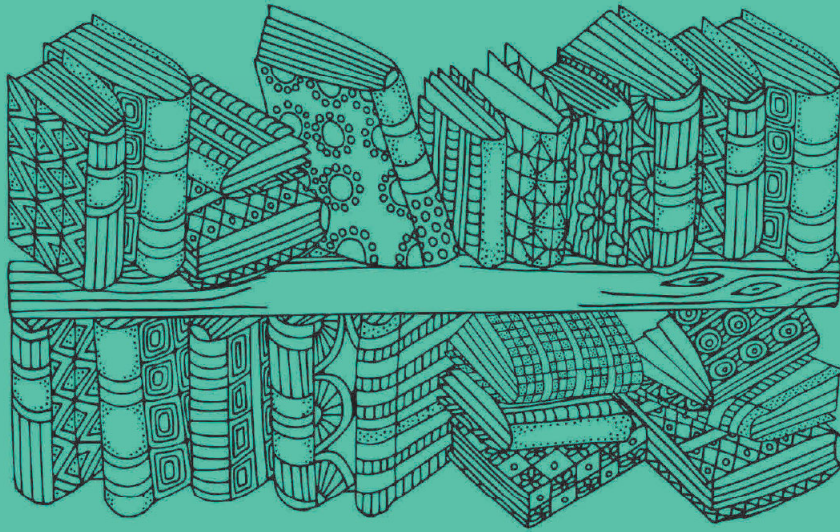
شاهکلید

[گام به گام دروس]

هفتم
سیید کلاغ

همراه با ۳۵ ساعت
فیلم آموزشی رایگان

شاهکلید کلاغ سپید در هر پایه، تمامی کتاب‌های درسی را دربرداشته و در هر کتاب به بررسی و پاسخ‌گویی به پرسش‌های کتب درسی و تکمیل آن‌ها با پرسش و پاسخ‌های تألیفی می‌پردازد. دانش آموز در کتاب **شاهکلید هفتم**، دروس ریاضی، علوم، فارسی و نگارش، انگلیسی، عربی، مطالعات اجتماعی، پیام‌های آسمانی، آموزش قرآن، کار و فناوری و تفکر و سبک زندگی را بررسی خواهد کرد. در کتاب پیش رو، ضمن پوشش کامل مطالب درسی، کلیه فعالیت‌های کلاسی، فکر کنید و تمرینات مندرج در کتاب درسی واکاوی شده و برای آن‌ها پاسخ کامل ارائه گردیده و همچنین نکات کاربردی در قالب کادریهای آموزشی بیان شده است...

محتوای فیلم‌های آموزشی:

- تدریس گام به گام کتاب درسی • حل تمرینات و سؤالات کتاب درسی
- حل تمرینات بیشتر جهت رفع اشکال و آمادگی برای امتحانات

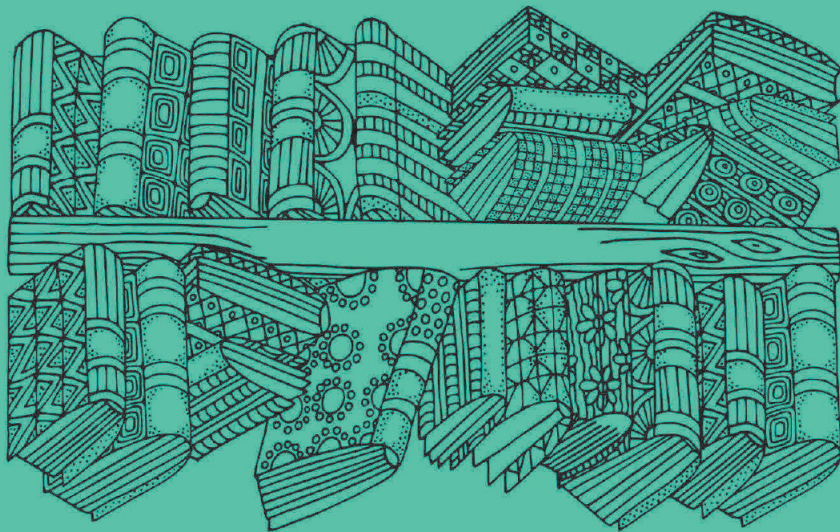
شابک: 978-622-03-0604-7

9 786220 306047

خرید آنلاین از gajmarket.com

دبیران گرامی، دانش آموزان عزیز:

این کتاب شامل یازده بخش است که در هر بخش یکی از کتاب های درسی پایه هفتم مورد بررسی قرار گرفته است. ویژگی های این بخش ها به شرح زیر است:

ارائه لینک فیلم های آموزشی شامل تدریس کامل و حل سؤالات و تمرین های کتاب درسی و نمونه سؤالات امتحانی	ریاضی
پاسخ کاملاً تشریحی به «فعالیت» ها، «کار در کلاس» ها، «تمرین» ها و... کتاب درسی	
ارائه نکات کاربردی در حل مسائل و تمرینات	
پوشش کامل مطالب کتاب درسی در قالب پرسش و پاسخ های تألیفی	علوم تجربی
پاسخ کاملاً تشریحی به «فعالیت» ها، «گفت و گو کنید» ها، «آزمایش کنید» ها و... کتاب درسی	
معنی واژه های سطر به سطر کتاب درسی	فارسی و نگارش
ارائه لغات مهم املایی در هر درس	
معنی کامل ابیات و متن های کهن	
پاسخ کامل به تمرین های کتاب درسی	
ترجمه و راهنمای تلفظ متن کتاب های درسی (Student book - Workbook)	انگلیسی
پاسخ کاملاً تشریحی به تمرین های کتاب (Workbook)	
ارائه لینک فیلم های آموزشی شامل تدریس کامل و حل سؤالات و تمرین های کتاب درسی	عربی
ترجمه تمام متن ها و تمرین های کتاب درسی	
پاسخ کاملاً تشریحی به تمرین های کتاب درسی	
پوشش کامل مطالب کتاب درسی در قالب پرسش و پاسخ های تألیفی	مطالعات اجتماعی
پاسخ «فعالیت» ها و «کاربرگه» های کتاب درسی	
پاسخ به تمرین های کتاب درسی	آموزش قرآن
پوشش کامل مطالب هر درس در قالب پرسش و پاسخ های تألیفی	پیام های آسمانی
پاسخ به «خودت را امتحان کن» ها، «فعالیت کلاسی» ها و... کتاب درسی	
پاسخ به تمرین های کتاب درسی	کار و فناوری
پوشش مطالب مهم هر درس در قالب پرسش و پاسخ های تألیفی	تفکر و سبک زندگی
پاسخ به تمرین های کتاب درسی	

از همه ی عزیزانی که این کتاب را انتخاب کرده اند تقاضا داریم، انتقادات و پیشنهادات خود را از طریق صندوق پستی ۳۷۷-۱۳۱۴۵ یا تلفن ۰۲۱-۶۴۲۰ با ما در میان بگذارند.

فهرست

فرزاد تندرو

۵

ریاضی

۲۱۱

علوم تجربی

اکرم مهرعلی

الهام قلعه‌قوند

۳۵۷

فارسی

۴۰۸

نگارش

الهام قلعه‌قوند

طاہره غفاری

۴۱۶

انگلیسی

۴۶۷

عربی

الهام قلعه‌قوند

زهرا مرۆتی

۵۰۳

مطالعات اجتماعی

۵۸۸

آموزش قرآن

حیدر سمیرکرم

حیدر سمیرکرم

۶۲۵

پیام‌های آسمانی

۶۶۱

کار و فناوری

کاظم کامجو، محمد هاشمی

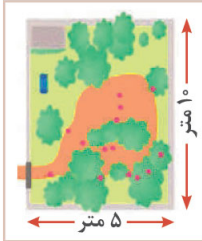
زهرا مرۆتی

۷۰۳

تفکر و سبک زندگی

صفحه ۲ کتاب درسی

راهبرد رسم شکل

۱ یک باغچه مستطیل شکل به طول ۱۰ و عرض ۵ متر داریم. اگر بخواهیم به فاصله یک متر

از ضلع‌های باغچه، دورتادوران را نرده بکشیم، چند متر نرده لازم است؟

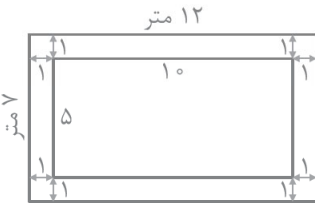
ابتدا یک مستطیل رسم کنید.

دوران به فاصله یک متر از هر ضلع خط بکشید.

یک مستطیل جدید به وجود می‌آید. طول و عرض این مستطیل چقدر است؟

متر ۷ = عرض مستطیل جدید ، متر ۱۲ = طول مستطیل جدید

بنابراین: متر ۳۸ = محیط مستطیل جدید $= 2 \times (12 + 7) = 2 \times 19 = 38$

۲ توپی از ارتفاع ۱۸ متری سطح زمین رها می‌شود و پس از برخورد با زمین، نصف ارتفاع قبلی خود بالا می‌آید. این توپ از لحظه

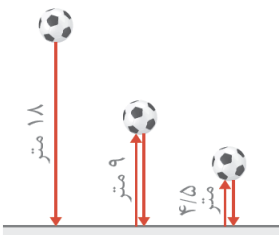
رها شدن تا سومین مرتبه‌ای که به زمین می‌خورد، چند متر حرکت کرده است؟

با توجه به شکل روبه‌رو، خواهیم داشت:

$$18 + 9 + 9 + 4.5 + 4.5 = 45 \text{ متر}$$

بنابراین توپ، پس از رها شدن تا سومین مرتبه‌ای که به زمین می‌خورد،

۴۵ متر حرکت کرده است.

۳ قورباغه‌ای می‌خواهد از یک دیوار بالا برود. او با هر جهش ۳ متر بالا می‌رود و هر بار ۲ متر سُر می‌خورد و پایین می‌آید.

اگر ارتفاع دیوار ۹ متر باشد، او با چند جهش به بالای دیوار می‌رسد؟

اگر جهش قورباغه را با $\uparrow$ و سُر خوردن آن را با $\downarrow$ نمایش دهیم، با توجه به شکل روبه‌رو، کافی است تعداد $\uparrow$

را بشماریم. بنابراین قورباغه با ۷ بار جهش به بالای دیوار می‌رسد. توجه کنید که وقتی قورباغه به بالای دیوار

می‌رسد، دیگر سُر نمی‌خورد.

راهبرد الگوسازی

صفحه ۳ کتاب درسی

۱ دو عدد طبیعی پیدا کنید که حاصل ضرب آنها ۲۴ و حاصل جمع آنها کمترین مقدار ممکن باشد. جدول را با نظم و ترتیب کامل کنید.

اولین عدد	دومین عدد	حاصل جمع
۱	۲۴	$1 + 24 = 25$
۲	۱۲	$2 + 12 = 14$
۳	۸	$3 + 8 = 11$
۴	۶	$4 + 6 = 10$

کوچک ترین عدد طبیعی چیست؟
حاصل ضرب آن در چه عددی ۲۴ می شود؟

کمترین مقدار ممکن ←

انکون عدد طبیعی بعدی را در نظر بگیرید و به همین ترتیب، عددها را پیدا کنید.

دقت کنید که برای نوشتن همه حالت ها، ابتدا اولین عدد را انتخاب می کنیم (چون اعداد باید طبیعی باشند، از عدد ۱ شروع کردیم) و در هر مرحله، دومین عدد را طوری انتخاب می کنیم که حاصل ضرب آن در اولین عدد، برابر ۲۴ شود. توجه کنید که در جدول، اگر اعداد بزرگ تر از ۴ را برای اولین عدد در نظر می گرفتیم، حالت های تکراری به وجود می آمد که قبلاً آنها را بررسی کرده ایم. بنابراین دو عدد طبیعی مورد نظر ۴ و ۶ هستند.

نکته

به اعداد ۱، ۲، ۳ و ... اعداد طبیعی گفته می شود.

۲ با انگشتان یک دست به ۵ صورت می توان عدد ۱ را نشان داد. به چند صورت می توان عدد ۲ را نشان داد؟

برای نشان دادن عدد ۲ به وسیله انگشتان یک دست، به ۲ انگشت احتیاج داریم. اگر انگشتان دست را شماره گذاری کنیم، کافی است تعداد حالت هایی را که می توان دو شماره غیر تکراری را کنار هم قرار داد، بشماریم.

حالت ۴ → (۱, ۵) ، (۱, ۴) ، (۱, ۳) ، (۱, ۲)

حالت ۳ → (۲, ۵) ، (۲, ۴) ، (۲, ۳)

حالت ۲ → (۳, ۵) ، (۳, ۴)

حالت ۱ → (۴, ۵)

دقت کنید که حالت های (۱, ۲) و (۲, ۱) یکسان هستند، بنابراین یکی از آنها را می نویسیم. این کار را برای دیگر حالت ها نیز انجام می دهیم. بنابراین به وسیله انگشتان یک دست به $1 + 2 + 3 + 4 = 10$ حالت می توان عدد ۲ را نشان داد.

۳ با رقم‌های ۲، ۷ و ۵ تمام عددهای سه‌رقمی ممکن را بنویسید (در عددهای شما می‌تواند رقم‌های تکراری هم باشد). چون عدد مورد نظر، سه‌رقمی است، جدول ارزش مکانی را با ۳ ستون به صورت زیر در نظر می‌گیریم و تمام اعداد ممکن را می‌نویسیم.

صدگان	دهگان	یکان	صدگان	دهگان	یکان	صدگان	دهگان	یکان
۲	۲	۲	۵	۲	۲	۷	۲	۲
۲	۲	۵	۵	۲	۵	۷	۲	۵
۲	۲	۷	۵	۲	۷	۷	۲	۷
۲	۵	۲	۵	۵	۲	۷	۵	۲
۲	۵	۵	۵	۵	۵	۷	۵	۵
۲	۵	۷	۵	۵	۷	۷	۵	۷
۲	۷	۲	۵	۷	۲	۷	۷	۲
۲	۷	۵	۵	۷	۵	۷	۷	۵
۲	۷	۷	۵	۷	۷	۷	۷	۷

در نتیجه با سه رقم ۲، ۷ و ۵ می‌توان ۲۷ عدد سه‌رقمی نوشت.

۴ تعداد زیادی سکه ۵۰ و ۱۰۰ تومانی داریم. به چند حالت می‌توان معادل ۵۰۰ تومان درست کرد؟

توجه کنید که تعداد سکه‌های ۵۰ تومانی باید حتماً عددی زوج باشد. زیرا اگر تعداد سکه‌های ۵۰ تومانی عددی فرد باشد، نمی‌توان با سکه‌های ۱۰۰ تومانی بقیه پول را تهیه کرد. بنابراین با توجه به جدول زیر، به ۶ حالت می‌توان با سکه‌های ۵۰ و ۱۰۰ تومانی، ۵۰۰ تومان درست کرد.

تعداد سکه‌های ۵۰ تومانی	تعداد سکه‌های ۱۰۰ تومانی	مجموع
۰	۵	$0 \times 50 + 5 \times 100 = 500$
۲	۴	$2 \times 50 + 4 \times 100 = 500$
۴	۳	$4 \times 50 + 3 \times 100 = 500$
۶	۲	$6 \times 50 + 2 \times 100 = 500$
۸	۱	$8 \times 50 + 1 \times 100 = 500$
۱۰	۰	$10 \times 50 + 0 \times 100 = 500$

پاسخ‌ها	پرسش‌ها
<ul style="list-style-type: none"> - سد کرخه، بزرگ‌ترین سد خاکی - رسی خاورمیانه - پهپاد (پرنده هدایت‌پذیر از راه دور) - داروهای جدید زیست‌فناوری - مارال فوج شبیه‌سازی شده به روش بین‌گونه‌ای 	<p>۱. چند نمونه از موفقیت‌ها و نوآوری‌های متخصصان ایرانی را نام ببرید.</p>
<p>مشاهده، طبقه‌بندی، اندازه‌گیری، برقراری ارتباط، تفسیر کردن، پیش‌بینی کردن، جمع‌آوری اطلاعات، فرضیه‌سازی و آزمایش فرضیه</p>	<p>۲. برخی از مهارت‌های یادگیری در علوم را نام ببرید.</p>
<p>سؤال کردن و تلاش برای یافتن پاسخ</p>	<p>۳. .... از مراحل مهم در یادگیری علوم تجربی است.</p>
<p>خیر</p>	<p>۴. آیا براده آهن در آب حل می‌شود؟</p>
<p>تبدیل علم به عمل، فناوری نامیده می‌شود.</p>	<p>۵. فناوری چیست؟</p>
<p>ساخت خودرو، رایانه، تلفن، نیروگاه هسته‌ای، دارو و ...</p>	<p>۶. نمونه‌هایی از تبدیل دانش علمی به عمل را نام ببرید.</p>
<p>پاسخ به نیازهای زندگی</p>	<p>۷. هدف دانشمندان از تبدیل علم به فرآورده‌های مناسب چیست؟</p>
<p>با اختراع تلفن، انسان‌ها توانستند به راحتی از فواصل دور با هم ارتباط برقرار کنند.</p>	<p>۸. اختراع تلفن چه اثری در زندگی انسان‌ها داشته است؟</p>
<p>باعث شد تا جابه‌جایی مسافران راحت‌تر و سریع‌تر انجام شود.</p>	<p>۹. ساخت خودرو و هواپیما، چه اثری بر زندگی انسان‌ها داشته است؟</p>
<p>جابه‌جایی مسافران راحت‌تر و سریع‌تر شده است؛ اما استفاده از سوخت فسیلی برای به حرکت درآوردن آن، آلودگی هوا را به ویژه در شهرهای پرجمعیت افزایش داده است.</p>	<p>۱۰. اختراع خودرو چه مزایا و معایبی داشته است؟</p>
<p>به شاخه‌هایی همچون فیزیک، شیمی، زیست‌شناسی و زمین‌شناسی</p>	<p>۱۱. علوم تجربی را به چه شاخه‌هایی تقسیم کرده‌اند؟</p>

۱۲. موفقیت و پیشرفت سریع علم و فناوری نتیجه چیست؟	نتیجه فعالیت مشترک دانشمندان شاخه های علوم تجربی و متخصصان دیگر است.
۱۳. یک نمونه از تبدیل علم به فناوری را که دانشمندان شاخه های مختلف علوم تجربی و دیگر رشته ها در آن سهمیم هستند، نام ببرید.	تولید سوخت هسته ای و استفاده از آن

صفحه ۴ کتاب درسی

آزمایش کنید

وسایل و مواد: هفت بشر ۱۰۰ میلی لیتر، هفت عدد برجسب کاغذی، تعدادی قاشک (قاشق کوچک) و قاشق، استوانه مدرج، آب و مواد زیر به اندازه کافی:

نفت، گوگرد، نشاسته، جوهرنمک، براده آهن، اتانول، نمک

- پیش بینی کنید کدام یک از مواد در آب حل می شود و کدام یک حل نمی شود. پیش بینی خود را یادداشت کنید. نفت، اتانول و جوهرنمک در آب حل می شوند و بقیه در آب حل نمی شوند.
- روی هر یک از بشرها برجسب بزنید و شماره های ۱ تا ۷ را روی آن ها بنویسید.
- با استفاده از استوانه مدرج، ۵۰ میلی لیتر آب داخل هر یک از بشرها بریزید.
- مطابق جدول زیر از مواد جامد به اندازه یک قاشق و از مواد مایع به اندازه چند قاشق بردارید و به آب داخل بشرها بیفزایید.

شماره بشر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
ماده افزوده شده	نمک	براده آهن	نشاسته	جوهرنمک	اتانول	نفت	گوگرد

- با همزن محتویات هر بشر را هم بزنید و مشاهدات خود را یادداشت کنید. مشاهده می کنیم که نمک، نشاسته، جوهرنمک و اتانول در آب حل می شوند، اما براده آهن، گوگرد و نفت در آب حل نمی شوند.
- اطلاعات به دست آمده از آزمایش را در جدول زیر ثبت کنید.

موادی که در آب حل شدند	موادی که در آب حل نشدند
نمک	براده آهن
نشاسته	گوگرد
جوهرنمک	نفت
اتانول	

۷- اطلاعات به دست آمده از آزمایش را با پیش بینی خود مقایسه کنید. چند مورد از پیش بینی های شما درست بود؟

پیش بینی ما این بود که چون نفت، اتانول و جوهرنمک، مانند آب مایع اند، در آب حل می شوند و بقیه مواد حل نمی شوند. بنابراین پیش بینی ما در مورد اتانول، جوهرنمک، براده آهن و گوگرد درست بود.

صفحه ۴ کتاب درسی

گفت و گو کنید

درباره حل یک مسئله به روش علمی گفت و گو کنید و مراحل آن را بنویسید.

مراحل حل مسئله به روش علمی به صورت زیر است:

۱- مشاهده ۲- طرح سؤال ۳- فرضیه سازی ۴- طراحی و انجام آزمایش ۵- تحلیل داده ها و نتیجه گیری

صفحه ۵ کتاب درسی

فعالیت

۱ در گروه خود، چند مورد از تبدیل علم به فناوری، که در سال های اخیر اتفاق افتاده اند را بنویسید و درباره فواید و زیان های آنها گفت و گو کنید.

بازی رایانه ای نمونه ای از تبدیل علم به فناوری است که با وجود اینکه سبب ایجاد سرگرمی برای کودکان و نوجوانان شده و توانایی مغز آنها را در پردازش اطلاعات تصویری افزایش می دهد، کاهش تحرک، کم شدن تمرکز حواس و ضعف در برقراری ارتباط اجتماعی با دیگران و رفتارهای خشونت آمیز را در پی دارد. آنتی بیوتیک دارویی است که باکتری ها و سایر موجودات میکروسکوپی بیماری زا را از بین می برد. این دارو به بدن کمک می کند تا به مقابله با بیماری ها بپردازد. از این رو برای درمان بسیاری از بیماری ها مفید است. اما آنتی بیوتیک ها تنها باکتری های مضر بدن را از بین نمی برند بلکه با وارد شدن در یاخته های بدن باکتری های مفید را نیز به راحتی از بین می برند و در نتیجه مقاومت سیستم ایمنی بدن را به شدت کاهش می دهند.

۲ در گروه خود درباره سردار شهید حسن طهرانی مقدم و یاران دانشمندش که از پایه گذاران صنعت ساخت موشک در ایران هستند و با به کارگیری علم و فناوری برای امنیت و استقلال کشور تلاش می کردند، تحقیق کنید و پس از ساختن یک ویدئو کلیپ یا پرده نگار (پاورپوینت) آن را به کلاس ارائه دهید. حسن طهرانی مقدم در آبان ماه ۱۳۳۸ در محله سرچشمه تهران زاده شد. او پس از طی تحصیلات مقدماتی، موفق به اخذ مدرک کارشناسی در رشته مهندسی صنایع شد. وی که در اولین روزهای تشکیل سپاه پاسداران به عضویت این نهاد درآمد، در دوران جنگ ایران و حزب بعث عراق، بنیان گذار واحد توپخانه سپاه و نخستین فرمانده آن بود. پس از آن طهرانی مقدم مسئولیت واحد توپخانه را به حسن شفیع زاده واگذار کرد و به یگان موشکی سپاه پاسداران رفت و مسئولیت این یگان را برعهده گرفت.

واژه‌نامه

نامده: آشکارنشده، پنهان	نامده: در اینجا به معنی کتاب
درازدستی: ستمگری، زورگویی	مونس: همدم، یار
عنایت: بخشایش، لطف، توجه، احسان	روان: روح، جان
توفیق: سازگاری، موافقت	کارگشا: حل‌کننده مشکلات، آسان‌کننده کارها
جان باختن: جان را در راه کسی یا چیزی فدا کردن، مردن	هست کن: به وجود آورنده
دست‌آویز: پشت و پناه	اساس: پایه، بنیاد

یاد تو

بی نام تو، نامم کی کنم باز؟

ای نام تو بهترین سرآغاز

ای خداوندی که نام تو بهترین آغاز برای هر کاری است، من بدون نام تو، این کتاب را آغاز نمی‌کنم. (هر کاری را با نام تو شروع می‌کنم.)

آرایه: نام، نامده: جناس / نام، تو: تکرار

جز نام تو، نیست بر زبانم

ای یاد تو مونس روانم

ای خداوندی که یاد تو همدم روح و روان من است، جز نام تو، نامی بر زبان من جاری نمی‌شود.

آرایه: تو: تکرار

نام تو، کلید هر چه بستند

ای کارکشای هر چه هستند

ای خداوندی که برطرف‌کننده مشکلات همه هستی، نام تو کلیدی است که هر در بسته‌ای را باز می‌کند. (هر مشکلی را حل می‌کند.)

آرایه: نام تو مانند کلید: تشبیه (نام تو: مشبّه، کلید: مشبّه به) / هر چه: تکرار / هستند، بستند: جناس

ای هست کن اساس هستی / کوتاه ز درت، دراز دستی

ای خداوندی که هستی و جهان را به وجود آورده‌ای، ظلم و ستم از درگاه تو دور است.

آرایه ▶ کوتاه، دراز: تضاد / کوتاه بودن دست: کنایه از ناتوان و بی‌قدرت بودن

هم قصه ناموده، دانی / هم نامه نانوشته، خوانی

تو هم قصه آشکار نشده را می‌دانی و هم آنچه تاکنون نوشته نشده است، می‌خوانی. (تواز هرچه پنهان است، خبر داری.)

هم تو، به عنایت الهی / آنجا، قدم رسان که خواهی

خداوندا! خودت با لطف و توجهت، مرا به جایی هدایت کن که خواست و اراده‌ی توست.

از ظلمت خود، ربایی ام ده / با نور خود آشنایی ام ده

خدایا! مرا از تاریکی‌های جهل خودم رها کن و با نور معرفت و هدایت خودت آشنا ساز.

آرایه ▶ ظلمت، نور: تضاد / خود: تکرار

لیلی و مجنون، نظامی گنج‌ای

الهی، دلی ده که در کار تو جان بازیم؛ جانی ده که کار آن جهان سازیم، دانایی ده که از راه نیفتیم، بینایی ده تا در چاه نیفتیم، دست گیر که دستاویز ندایم، توفیق ده، تا در دین استوار شویم، نگاه دار تا پریشان نشویم.

خدایا! به ما توانایی و شجاعتی بده که بتوانیم جانمان را در راه تو فدا کنیم. قدرت و توانایی بده که برای آخرت خود توشه جمع کنیم. دانشی عطا کن که راه راست را تشخیص بدهیم و بصیرت و بینشی عطا کن تا چاه و موانع را بشناسیم و از آنها دوری کنیم. دست ما را بگیر و کمکمان کن، زیرا ما هیچ پشت و پناهی جز تو نداریم. به ما توفیق بده تا در راه دین ثابت قدم و محکم باشیم و از ما محافظت کن تا پریشان حال و سردرگم نشویم.

آرایه ▶ ده: تکرار / راه، چاه: جناس / از راه افتادن: کنایه از گمراه شدن / در چاه افتادن: کنایه از گرفتار شدن در سختی‌ها /

دست کسی را گرفتن: کنایه از کمک کردن به کسی

الهی نامه، خواجه عبدالله انصاری

جهان، جمله فروغ روی حق دان

حق اندروی ز پیدایی ست پنهان

همه دنیا جلوه وجود خداست و هر کدام از پدیده‌ها، وجود آفریدگار را نشان می‌دهند. آثار وجود خداوند در پدیده‌ها به حدی زیاد و آشکار است که دیده نمی‌شود و با وجود پنهان بودن خداوند، آثار وجودی‌اش در جهان آشکار است.

آکاشن راز، شیخ محمود شبستری

واژه‌نامه

فروغ: روشنایی، نور	قریب: نزدیک، حدود
غوغا: آشوب و فریاد، همه‌مه	حکایت
غلتیدن: از پهلو به پهلو رفتن، به روی خود چرخیدن	اندرز: پند، نصیحت
ابد: زمانی که آن را نهایت نباشد، جاودان، زمان آینده	طفولیت: کودکی، خردسالی
بسیار دور	متعبد: عبادت‌کننده، شکرگزار
فارغ: آسوده، راحت	شب‌خیز: شب زنده‌دار، کسی که در شب برای عبادت از خواب برمی‌خیزد.
رهسپاز: راهی، روانه، عازم	دیده: چشم
افق: کرانه آسمان	مصحف: کتاب، کتاب آسمانی، قرآن کریم
پیغمبر: کسی که پیام می‌برد، نامه‌بر	برکنار گرفتن: در آغوش گرفتن
گلدسته: مناره، جای بلندی که در مساجد برای اذان گفتن می‌سازند.	طایفه: گروه، جماعت
زائر: زیارت‌کننده، دیدارکننده	خفته: خوابیده
حرم: گرداگرد مکان‌های مقدس	سر برداشتن: بیدار شدن
زنجره: نوعی حشره که از خود صدا تولید می‌کند، سیرسیرک	دوگانه: نماز صبح، نماز دو رکعتی
کام: آرزو، میل، خواسته	غفلت: بی‌خبری، ناآگاهی
	در پوستین خلق افتادن: کنایه از غیبت کردن

املا

خوش حال / موضوع / ذره / غلتید / فارغ / افق / پیغمبر / گلدسته / زائر / حرم / زنجره / غوغا

صفحه ۱۳ کتاب درسی

معنی ابیات

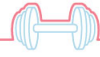

زنگ آفرینش

گفت: می‌خواهیم آفتاب شوم
ابرباشم، دوباره آب شوم

شبنم از روی برگ گل برخاست
ذره ذره به آسمان بروم

فعالیت‌های نگارشی

• نوشته زیر را بخوانید و ساختمان آن را مشخص کنید.

موضوع
زبان‌های ما

بخش آغازین
زبان، عامل پیوند با دیگران، پیام دادن و گفت‌وگو است. اکنون اگر از شما بپرسند «چند زبان داریم؟» جواب خواهید داد: «خب معلوم است یک زبان.» اما با کمی تأمل، درمی‌یابیم که از راه‌های دیگر هم می‌توانیم پیام بدهیم و با دیگران سخن بگوییم.

بخش میانی
ما افزون بر این زبان، یعنی زبانی که با آن حرف می‌زنیم، زبان‌های دیگری هم داریم؛ مثلاً وقتی از دور یکی از دوستانمان را می‌بینیم و برایش دست تکان می‌دهیم، در واقع، بی‌آن‌که سخنی بر زبان آوریم، با او ارتباط برقرار می‌کنیم، سلام می‌کنیم و احوالش را می‌پرسیم.

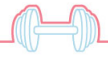
بخش پایانی
هنگامی که مُبصر کلاس انگشتش را روی لب و بینی‌اش می‌گذارد، در واقع، به دانش‌آموزان یادآوری می‌کند که ساکت باشند و نظم کلاس را برهم نزنند.
به کمک دیگر اعضای بدن هم می‌توانیم پیامی را به دیگران بفهمانیم؛ با حرکت سر، چشم، ابرو و...؛ به این زبان‌ها «زبان‌های بدن» می‌گویند.

بنابراین، اگر زبان‌های بدن خود را خوب بشناسیم و به موقع آن‌ها را به کار ببریم، با دیگران ارتباطی مؤثرتر خواهیم داشت.

درست نویسی

- جمله‌های زیر را ویرایش کنید:
- هر کی وارد شهر می‌شه می‌پرسه چه خبره؟
- هر کس وارد شهر می‌شود، می‌پرسد چه خبر است؟
- تا خودت رو تغییر ندی، نمی‌تونی سبب تغییر دیگران بشی.
- تا خودت را تغییر ندهی، نمی‌توانی سبب تغییر دیگران شوی.

● نوشته زیر را بخوانید و ویژگی‌های هر بخش را مشخص کنید.

نقشه‌هایی برای آینده

موضوع

بخش آغازین

من برای آینده، نقشه‌های فراوانی داشتم که دلم می‌خواست آن‌ها را موبه‌موا اجرا کنم.

دلم می‌خواست در آینده، متخصص بدن انسان شوم؛ اما برادرم به من گفت: «چون تو خوش خط هستی، نمی‌توانی دکتر شوی. تازه، خیلی از دکترها دکتری را ول کرده‌اند و رفته‌اند سراغ ساختمان‌سازی!»

بعد، ما تصمیم گرفتیم که مهندس بشویم تا ساختمان‌های محکم‌تری بسازیم و پول‌دار شویم؛ ولی دیدم برادر بزرگم که خودش چند سال است مهندس شده هنوز پول‌دار نشده است.

من خلبان شدن را هم خیلی دوست داشتم. هنگامی که برادران «رایت» موفق شدند پرواز کنند، من در پوست خود نمی‌گنجیدم؛ اما الآن هر وقت اخبار را گوش می‌دهم، یک هواپیما سقوط می‌کند و همیشه هم مقصر اصلی خلبان است. ما چون به فوتبال هم علاقه‌مند هستیم و دوست داریم یک روز به «برنامه‌نود» برویم و بین صفر تا یک میلیون، چند تا عدد انتخاب کنیم، تصمیم گرفتیم داور شویم، زیرا داورها با سوت همه کار می‌کنند اما چند وقت پیش، شنیدم که تماشاچیان در ورزشگاه به داور بد و بی‌راه گفتند و داور هم قرمز شد.

بعد، مصمم شدیم که نویسنده بشویم؛ ولی در یک جایی خواندم اگر شکار لک‌لک شغل شد، نویسندگی هم شغل می‌شود.

ما دیگر خسته شده بودیم و نمی‌دانستیم برای آینده خود چه نقشه‌هایی بکشیم. دوباره رفتیم سراغ برادرمان و با او مشورت کردیم. او گفت: نمی‌دانم؛ اما سعی کن کاری را انتخاب کنی که همیشه تک باشی و معروف شوی.

بخش میانی

بخش پایانی

آن وقت بود که ما تصمیم گرفتیم از میان این همه شغل، دست به انتخاب بزنیم و «رئیس جمهور» شویم.

● صغری شهبازی، مدرسه کوثر آبگرم قزوین، با تلخیص و اندکی تغییر، نقل از مجله «انشا و نویسندگی»

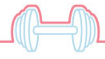
● جمله‌های زیر را ویرایش کنید:

● مربی دستیارش را صدا زد و از آن خواست بچه‌ها را برای تمرین آماده کند.

● مربی، دستیارش را صدا زد و از او خواست بچه‌ها را برای تمرین آماده کند.

● این دوچرخه را دوست دارم زیرا او دوچرخه دوران کودکی من است.

● این دوچرخه را دوست دارم؛ زیرا آن دوچرخه دوران کودکی من است.

● نوشته زیر را بخوانید و موضوع کلی و ریزموضوع های آن را با رسم نمودار نشان دهید. موضوع: شگفتی دنیای جانوران

در دنیا عجایب و شگفتی های بسیاری وجود دارد. یکی از شگفتی های جهان خلقت جانوران هستند. جانوران گونه های مختلفی دارند.

بخش آغازین

پرنده ها جانورانی هستند که پرواز می کنند. پرو بال، برای پرنده ها، مهم ترین عضو است. پرها اگرچه ظریف اند، قوی نیز هستند. پرو بال پرنده ها که در زمان پرواز گسترده می شوند، در زمان سرما، لحافی گرم و پوشنده، و در وقت خطر، سپری برای مخفی شدن پرنده اند. برخی از پرنده ها مثل تیر پرواز می کنند. بعضی دیگر به راحتی تغییر جهت می دهند و عده ای نیز در آب شیرجه می زنند. شترمرغ بزرگ ترین پرنده است و نمی تواند پرواز کند و مرغ مگس خوار به اندازه سرانگشت است و کوچک ترین پرنده جهان است.

بخش میانی

خزندگان هم موجودات عجیبی هستند. آن ها به روی زمین می خزند. بدنشان فلس دارد و معمولاً تخم می گذارند. بزرگ ترین خزنده، «تمساح»، به طول هفت متر، و کوچک ترین آن ها مارمولک خانگی است که تنها ۱۸ میلی متر طول دارد.

بخش پایانی

آبزیان، به جای زندگی در خشکی، در آب زندگی می کنند. آن ها، به جای شش، آبشش دارند؛ به همین خاطر می توانند در زیر آب نفس بکشند. ماهی ها یکی از انواع این آبزیان هستند.

دوزیستان جانورانی هستند که قادرند هم در آب و هم در خشکی زندگی کنند. آن ها در نوزادی ابتدا، آبشش دارند اما، به تدریج، با رشد کردن، صاحب یک جفت شش می شوند و در خشکی، نفس می کشند.

این گونه گونی و شگفتی خلقت جانوران یکی از نشانه های قدرت خداوند است و برای ما درس ها و حکمت های فراوانی دارد.

● جمله های زیر را ویرایش کنید:

- پروانه در میان گل ها چرخیدند. پروانه در میان گل ها چرخید.
- ملکه با زنبورهای عسل به سمت باغ گل ها پرواز کردند. ملکه با زنبورهای عسل به سمت باغ گل ها پرواز کرد.
- دانش آموز و معلم در کلاس مهارت های نوشتاری می نوشت. دانش آموز و معلم در کلاس مهارت های نوشتاری می نوشتند.

New Vocabularies and Expressions

لغات و اصطلاحات جدید

school سُکول مدرسه	class کَلَس کلاس	teacher تِچِر معلم	please پلیز لطفاً	fine فاین خوب	great گریت عالی
one by one وان بائ وان یکی یکی	spell سپل هجی کردن	morning مورنینگ صبح	afternoon آفترنون عصر	today تودی امروز	tell تل گفتن
Excuse me می اُکس کیوز ببخشید	Now نُو حالا	say سی گفتن / بیان کردن	talk تاک صحبت کردن	sit down دُون سیت بنشین	name نیم نام
first name نیم فرست نام (اسم)	last name نیم لست نام خانوادگی	Mr. مستِر آقا	Mrs. میسز خانم	Miss میس دوشیزه	

Student book

Conversation

مکالمه: صفحه ۶ کتاب درسی

Listen to the English teacher greeting his students in class.

به معلم انگلیسی که داخل کلاس در حال سلام و احوالپرسی با دانش آموزانش است، گوش کنید.

Teacher: Hi, class!

معلم: سلام دانش آموزان!*

کَلَس های تِچِر

Students: Hello, teacher.

دانش آموزان: سلام معلم.

تِچِر هِلُ سْتیوڈنٹس

Teacher: Thank you, sit down, please.

معلم: متشکرم. لطفاً بنشینید.

پلیز دُون سیت یو تُنک تِچِر

I'm your English teacher.

من معلم انگلیسی شما هستم.

تِچِر اینگلیش یُو آیم

My name is Ahmad Karimi.

اسم من احمد کریمی است.

کریمی احمد ایز نیم مای

Now, you tell me your names.

حالا، شما اسمتان را به من بگویید.

نِیمز یُو می تل یو نُو

What's your name?

اسم شما چیست؟

نیم یُو واتس

Student 1: My name is Ali Mohammadi.

دانش آموز ۱: اسم من علی محمدی است.

محمدی علی ایز نیم مای وان سْتیوڈنت

Teacher: How are you, Ali?

معلم: علی، حالت چطور است؟

علی یو آر هاو تِچِر

* در این جمله منظور از "class"، «دانش آموزان کلاس» است.

Student 1: Fine, thank you.

یو تَنک فاین وان سْتیودنت

دانش آموز ۱: خوبم. ممنون.

Teacher: And what's your name?

نیم یُر واتس آند تیچر

معلم: و اسم شما چیست؟

Student 2: My name is .....

ایز نیم مای تو سْتیودنت

دانش آموز ۲: اسم من ..... است.

Practice 1

تمرین ۱: صفحه ۷ کتاب درسی

► Greeting

سلام و احوالپرسی

Listen to the examples. Then ask and answer with a classmate/your teacher.

به مثال ها گوش کنید. سپس با همکلاسی یا معلم خود سؤال و جواب کنید.

Hi, Ali. سلام علی.
علی های
Hello, Maryam. سلام مریم.
مریم هل

Hi, Reza. سلام رضا.
رضا های
Hello, Kimia. سلام کیمیا.
کیمیا هل

How are you? حالت چطور است؟
یو آر هاو
How are you today? امروز حالت چطور است؟
تودی یو آر هاو

Fine, thanks /thank you. خوبم، ممنون / از شما متشکرم.
یو تَنک تَنکس فاین
Great, thanks. عالی، ممنون.
تَنکس گریت

Good morning. صبح بخیر.
مُرینگ گود
Good afternoon. عصر بخیر.
اَفِرِنون گود
Good morning. صبح بخیر.
مُرینگ گود

Good morning, Mrs. Azari. صبح بخیر خانم آذری.
آذری میسز مُرینگ گود
Good afternoon, Miss Moniri. عصر بخیر خانم منیری.
منیری میس اَفِرِنون گود
Good morning, Mr. Ahmadi. صبح بخیر آقای احمدی.
احمدی میسٹر مُرینگ گود

Practice 2

تمرین ۲: صفحه ۷ کتاب درسی

► Introducing Yourself

معرفی کردن خودتان

Listen to the examples. Then ask and answer with a classmate.

به مثال ها گوش کنید. سپس با همکلاسی خود سؤال و جواب کنید.

What's your name? اسمت چیست؟
نیم یُر واتس

My name's Ali. اسمم علی است.
علی نیمز مای
I'm Ali. علی هستم.
علی آیم

What's your first name? اسمت چیست؟

نیم فرشت یُر وائس

What's your last name? نام خانوادگی ات چیست؟

نیم کُشت یُر وائس

My first name is Mina. اسمم میناست.

مینا ایز نیم فرشت مای

My last name is Karimi. نام خانوادگی ام کریمی است.

کریمی ایز نیم کُشت مای

Sounds and Letters

صداهای و حروف: صفحه ۸ کتاب درسی

Listen to the teacher greeting her students in class.

به معلمی که در کلاس، در حال سلام و احوالپرسی با دانش‌آموزانش است، گوش کنید.

Teacher: Hi, class! I am Moradi, your English teacher. معلم: سلام بچه‌ها. من مرادی، معلم زبان شما هستم.

تیچر اینگلیش یُر مرادی ام آی کلس های تیچر

Class: Hello, Mrs. Moradi. کلاس: سلام خانم مرادی.

مرادی میسز هل کلس

Teacher: Now you say your names one by one. You, please. معلم: حالا شما اسمتان را یکی یکی بگویید. شما لطفاً.

پلیز یو وان بای وان نیمز یُر سی یو نو تیچر

What's your name?

اسم شما چیست؟

نیم یُر واتس

Kimia: I'm Kimia Komijani. کیمیا: من کیمیا کیمیجانی هستم.

کیمیجانی کیمیا ام کیمیا

Teacher: Excuse me. How do you spell your last name? معلم: ببخشید. نام خانوادگی ات را چطور هجی می‌کنی؟

نیم کُشت یُر شپل یو دو هاو می اِکسکیوز تیچر

Kimia: Komijani, K - O - M - I - J - A - N - I. کیمیا: کیمیجانی وکی - ا - ام - آی - جی - ای - ان - آی.

آی - ان - ای - جی - آی - ام - ا - کی کیمیجانی کیمیا

Teacher: Thank you, Kimia. Now, you please say your name. معلم: متشکرم کیمیا. حالا شما لطفاً اسمت را بگو.

نیم یُر سی پلیز یو نو کیمیا یو تُنک تیچر

Student: My name is ..... دانش‌آموز: اسم من ..... است.

ایز نیم مای شُیودنت

Can you spell your name? آیا می‌توانی اسمت را هجی کنی؟

نیم یُر شپل یو کن

Talk to your teacher

شما ..... را چطور هجی می‌کنی؟ How do you spell .....? شپل یو دو هو

English alphabets (A, a – K, k – M, m)

الفبای انگلیسی

تعداد حروف زبان انگلیسی ۲۶ حرف است.

اسم حروف: هر حرف اسمی دارد، مثلاً نام حرف A، «ای» است.

صدای حروف: هنگامی که حروف در کلمه قرار می‌گیرند، با نامشان خوانده نمی‌شوند، بلکه صدای آنهاست که تلفظ و خوانده

می‌شود. بعضی از حروف، یک صدا و بعضی چندین صدای مختلف دارند.

صفحه ۱۱ کتاب درسی

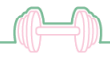
قیمة العِلْم • ارزش دانش

- ۱ اَلْعَالِمُ بِلا عَمَلٍ، كَالشَّجَرِ بِلا ثَمَرٍ. دانشمند بدون عمل، مانند درخت بدون میوه است.
- ۲ حُسْنُ السُّؤَالِ، نِصْفُ العِلْمِ. خوبی سؤال (سؤال خوب، خوب پرسیدن)، نصف علم است.
- ۳ مُجَالَسَةُ العُلَمَاءِ، عِبَادَةٌ. هم‌نشینی با دانشمندان، عبادت است.
- ۴ طَلَبُ العِلْمِ، فَرِيضَةٌ. خواستن و طلب کردن علم، واجب دینی است.
- ۵ آفَةُ العِلْمِ، النِّسيانُ. آفت و بلای علم، فراموشی است.

صفحه ۱۴ و ۱۵ کتاب درسی

التَّمَرِينُ الأوَّلُ

این جمله‌ها را به فارسی ترجمه کنید؛ سپس زیر اسم‌های اشاره خط بکشید.

- ۱ ذَلِكِ الطَّالِبِ النَّاجِحِ، فِي الصَّفِّ الأوَّلِ. آن دانش‌آموز (پسر) موفق، در کلاس اول است.
- ۲ هَذِهِ الطَّالِبَةُ النَّاجِحَةُ فِي الصَّفِّ الأوَّلِ. این دانش‌آموز (دختر) موفق، در کلاس اول است.
- ۳ هَذَا الوَلَدُ، فِي هَذِهِ المَدْرَسَةِ. این پسر، در این مدرسه است.
- ۴ هَذِهِ البِنْتُ، فِي تِلْكَ المَدْرَسَةِ. این دختر، در آن مدرسه است.
- ۵ نَمْرُ هَذِهِ الشَّجَرَةِ الكَبِيرَةِ، لَذِيذٌ. میوه این درخت بزرگ، لذیذ (خوشمزه) است.

صفحه ۱۵ کتاب درسی

التَّمَرِينُ الثَّانِي

از کلمات داده شده، نام هر تصویر را بیابید.

جَبَلٌ - شَجَرَةٌ - وِلْدٌ - بِنْتُ - صَفٌّ - فَرِيضَةٌ

هَذَا صَفٌّ جَمِيلٌ.
این کلاسی زیباست.

ذَلِكَ جَبَلٌ كَبِيرٌ.
آن کوهی بزرگ است.

تِلْكَ شَجَرَةٌ مُرْتَفِعَةٌ.
آن درختی بلند است.

هَذِهِ بِنْتُ نَاجِحَةٍ.
این دختری موفق است.

برای تماشای
فیلم تدریس این
درس کد روبه‌رو را
اسکن کن.

صفحه ۱۷ کتاب درسی

نورُ الْكَلَامِ • نور سخن

- ۱ نِعْمَتَانِ مَجْهُولَتَانِ، الصَّحَّةُ وَ الْأَمَانُ. (رَسُولُ اللَّهِ ﷺ) دو نعمت ناشناخته هستند؛ تندرستی و امنیت.
- ۲ رِضَا اللَّهِ فِي رِضَا الْوَالِدَيْنِ. (رَسُولُ اللَّهِ ﷺ) رضایت خداوند در رضایت والدین است.
- ۳ أَدَبُ الْمَرْءِ، خَيْرٌ مِنْ ذَهَبِهِ. (رَسُولُ اللَّهِ ﷺ) ادب انسان بهتر از طلایش (ثروت و دارایی) او است.
- ۴ أَلَدُهُمْ يَوْمَانِ؛ يَوْمٌ لَكَ وَ يَوْمٌ عَلَيْكَ. (الْإِمَامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ) روزگار دو روز است؛ یک روز به سود تو و یک روز به زیان تو است.

صفحه ۱۹ کتاب درسی

التَّمْرَيْنِ الْأَوَّلُ

با کلمات داده شده، جاهای خالی را پر کنید؛ سپس جمله‌ها را ترجمه کنید.

وَلَدٌ - وَوَلَدَانِ - بِنْتُ - بَنَاتَانِ

هَذَا، وَوَلَدٌ مُؤَدَّبٌ.
هُوَ سَعِيدٌ.

این، پسر باادبی است.
او سعید است.

هَذَا، وَوَلَدَانِ مُؤَدَّبَانِ.
هُمَا فَرِيدٌ وَ حَمِيدٌ.

این دو پسر باادب هستند.
آن دو فرید و حمید هستند.

هَاتَانِ، بَنَاتَانِ مُحَجَّبَتَانِ.
هُمَا فَرِيدَةٌ وَ حَمِيدَةٌ.

این دو دختر باحجاب هستند.
آن دو فریده و حمیده هستند.

هَذِهِ، بِنْتُ مُحَجَّبَةٌ.
هِيَ سَعِيدَةٌ.

این، دختر باحجابی است.
او سعیده است.

صفحه ۲۰ کتاب درسی

التَّمْرَيْنِ الثَّانِي

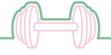
در جای خالی، گزینه مناسب به کار ببرید.

- ۱ هَاتَانِ ..... ، مَسْرُورَتَانِ. الرَّجُلُ الْمَرْأَتَانِ
این زن‌ها (دو زن)، خوشحال هستند. مرد زن‌ها (دو زن)
- ۲ ..... الْجَزِيرَةُ، مَجْهُولَةٌ. ذَلِكَ تِلْكَ
آن جزیره، ناشناخته است. آن (مذکر) آن (مؤنث)
- ۳ هَذَا ..... ، مُرْتَفِعَانِ. الْأَوْزَةُ الْجَبَلَانِ
این کوه‌ها (دو کوه)، بلند هستند. کوه‌ها (دو کوه) گل

- ۴ ..... النَّافِذَةُ، حَسْبِيَّةٌ. هَذَا
این پنجره، چوبی است. این (مذکر)
- ۵ ذَلِكَ .....، نَظِيفٌ. هَذِهِ
آن دانش‌آموز، پاکیزه است. این (مؤنث)
- ۶ هَذِهِ .....، كَبِيرَةٌ. الْمَسْجِدَانِ
این مدرسه، بزرگ است. دانش‌آموز (دختر)
- الْمَدْرَسَةُ
مدرسه
- الْمَسْجِدَانِ
دو مسجد

صفحه ۲۰ کتاب درسی

الْتَّمَرِينُ الثَّلَاثُ

ترجمه کنید.

- ۱ فِيمَةُ الْإِنْسَانِ، بِالْعِلْمِ وَ الْإِيمَانِ. ارزش انسان به دانش و ایمان است.
- ۲ لِهَذَا الصَّفِّ، نَافِذَتَانِ جَمِيلَتَانِ. برای این کلاس، دو پنجره زیبا هست. (این کلاس دو پنجره زیبا دارد.)
- ۳ أَوْلَادُ الصَّالِحِ، فَخْرٌ لِوَالِدَيْهِ. فرزند صالح، (سبب) افتخار و سربلندی برای والدین (پدر و مادر) است.
- ۴ كَلَامُ الْوَالِدَيْنِ مِنَ الذَّهَبِ. سخن پدر و مادر، از طلاست.
- ۵ هَاتَانِ الشَّجَرَتَانِ، بِلَا تَمْرٍ. این درختان (دو درخت)، بدون میوه هستند.
- ۶ هَذَانِ الصَّفَّانِ، كَبِيرَانِ. این کلاس‌ها (دو کلاس)، بزرگ هستند.

پرسش‌ها	پاسخ‌ها
۱. خداوند در قرآن کریم دربارهٔ گرامی بودن مقام انسان چه می‌فرماید؟	ما فرزندان آدم را بسیار گرامی داشتیم... و آنها را بر بسیاری مخلوقات دیگر برتری بخشیدیم.
۲. حق به چه معناست؟	منظور از حق چیزهایی است که انسان به دلیل مقام انسانی‌اش، شایستگی داشتن آنها را دارد.
۳. چرا انسان‌ها حق دارند آزاد باشند؟ توضیح دهید.	انسان‌ها حق دارند آزاد باشند؛ یعنی برده و بندهٔ انسان‌های دیگر نباشند؛ زیرا خداوند آنها را آزاد آفریده است.
۴. چهار مورد از حقوق هر فرد در خانه و خانواده را نام ببرید.	<p>۱- هر فرد حق دارد نام و نام خانوادگی و شناسنامه داشته باشد.</p> <p>۲- فرزندان همواره از محبت و توجه پدر و مادر برخوردارند.</p> <p>۳- همهٔ افراد حق دارند غذا، لباس و مسکن مناسب داشته باشند.</p> <p>۴- همه حق دارند باسواد شوند و تحصیل کنند و استعداد‌های خود را شکوفا کنند.</p>
۵. شما در مدرسهٔ خود چه حقوقی دارید؟ آنها را توضیح دهید.	<p>۱- هیچ‌کس حق ندارد دیگری را مسخره کند یا به او صدمه بزند.</p> <p>۲- هر دانش‌آموزی حق دارد در مدرسه، به اندازهٔ سایر دانش‌آموزان مورد توجه واقع شود و تبعیضی بین او و دیگران وجود نداشته باشد.</p> <p>۳- هر دانش‌آموزی حق دارد نظرش را دربارهٔ مشکلات درسی یا روش‌های آموزشی در مدرسه، مؤدبانه و محترمانه بیان کند.</p> <p>۴- هیچ‌کس نباید در مدرسه، مورد تنبیه بدنی قرار گیرد.</p>
۶. هر فردی در محیط زندگی و کشور خود چه حقوقی دارد؟ (چهار مورد)	<p>۱- در محیطی سالم، تمیز و پاک زندگی کند.</p> <p>۲- از خدمات مناسب پزشکی و بهداشتی استفاده کند.</p> <p>۳- اگر کسی کار اشتباه یا خطرناکی در جامعه انجام داد، به او تذکر دهند و با روشی صحیح، وی را از آن کار بازدارند.</p> <p>۴- در کوچه و خیابان امنیت داشته باشد.</p>

۱ چند مورد از نعمت‌های الهی و حق برخورداری از آنها را نام ببرید.

نعمت برخورداری از عشق و محبت، نعمت خانواده، نعمت خوراک و پوشاک، نعمت داشتن استعداد و توانایی و حق شکوفا شدن آن و حق راز و نیاز کردن.

۲ آیا همه انسان‌ها صرف‌نظر از قوم، نژاد، زبان، اعتقادات، ثروت، فقر و... دارای حقوق طبیعی هستند؟ چرا؟

بله، انسان‌ها صرف‌نظر از تفاوت‌هایی که از نظر نژادی، اعتقادی و... دارند، حقوق طبیعی دارند؛ زیرا خداوند همه را یکسان آفریده است و همه در انسان بودن مشترک‌اند.

پاسخ‌ها

پرسش‌ها

<p>یعنی همان طور که ما حق داریم، دیگران نیز حقی بر ما دارند.</p>	<p>۱. حقوق متقابل یعنی چه؟</p>
<p>همراه با هر حق، مسئولیت‌ها و تکالیفی وجود دارد؛ این دو به منزله دو کفه ترازو هستند که باید تعادل آنها حفظ شود.</p>	<p>۲. بین حق و مسئولیت چه رابطه‌ای وجود دارد؟</p>
<p>مسئولیت یعنی وظایفی که هر یک از ما به عهده داریم و انتظار می‌رود آنها را انجام دهیم. هنگامی که فردی وظایف خود را به خوبی انجام می‌دهد، فردی مسئول است.</p>	<p>۳. مسئولیت و مسئول را تعریف کنید.</p>
<p>۱- خداوند را عبادت کنیم. ۲- شکرگزار نعمت‌هایش باشیم. ۳- از دستورات او که برای سعادت و خوشبختی ما و جامعه ما است، پیروی کنیم.</p>	<p>۴. ما در برابر خداوند چه مسئولیت‌هایی بر عهده داریم؟</p>
<p>یعنی استفاده صحیح از نعمت‌ها، قدر نعمت‌ها را دانستن و هدر ندادن آنها</p>	<p>۵. شکرگزار بودن به چه معناست؟</p>
<p>این از فضل پروردگار من است تا مرا آزمایش کند که آیا شکر می‌کنم یا کفر می‌ورزم.</p>	<p>۶. قرآن کریم در آیه ۴۰ سوره نمل در خصوص شکرگزاری بندگان چه می‌فرماید؟</p>
<p>۱- خوردن غذاهای مناسب و پرهیز از غذاها یا مواد مضر ۲- رعایت بهداشت و نظافت ۳- خواب کافی و ورزش ۴- محافظت از خود در برابر موقعیت‌های خطرناک مانند ترقه بازی و عبور از خیابان</p>	<p>۷. شما برای حفظ و مراقبت از بدن خود چه اقداماتی انجام می‌دهید؟ (چهار مورد)</p>
<p>۱- در کارهای خانه با پدر و مادر همکاری کنیم. ۲- وظایف شخصی خود را بردوش دیگران نگذاریم. ۳- از پدر و مادر اطاعت کنیم و به نصیحت‌هایشان گوش دهیم. ۴- به خواهران و برادران خود کمک و از آنها مراقبت کنیم. ۵- به اعضای خانواده احترام بگذاریم. ۶- از انجام دادن هر کار یا تصمیمی که باعث ناراحتی آنها می‌شود، خودداری کنیم.</p>	<p>۸. شما نسبت به اعضای خانواده چه مسئولیت‌هایی بر عهده دارید؟</p>

صفحه ۱۴ کتاب درسی

تدبر

با توجه به آیه به سؤال زیر پاسخ دهید:

منظور از جمله «لَتَعْلَمُوا عَدَدَ اللَّيْلِ وَالْحِسَابِ» چیست؟ مکان و شکل ماه هر شب در آسمان تغییر می‌کند و خدا می‌فرماید: شما با آن حساب روزها و ماه‌ها را بشناسید و حساب کنید.

صفحه ۱۷ کتاب درسی

فعالیت اول

معنای هر کلمه را یافته و مقابل آن بنویسید.

نشانه‌ها، بخشنده، ماه، به، او، روشنایی، خورشید، روز، جز، شب، کسی که، گروه، کتاب، آفرید، درستی، مهربان

معنا	کلمه	ردیف	معنا	کلمه	ردیف
ماه	قَمَر	۹	به	بِ	۱
نور، روشنایی	نور	۱۰	بخشنده	الرَّحْمَن	۲
خلق کرد، آفرید	خَلَقَ	۱۱	مهربان	رَحِيم	۳
مگر، جز	إِلَّا	۱۲	آیات، نشانه‌ها	آيَات	۴
شب	لَيْل	۱۳	قرآن، کتاب	كِتَاب	۵
روز	نَهَار	۱۴	او	هُوَ	۶
قوم، گروه	قَوْم	۱۵	کسی که	الَّذِي	۷
حق، درستی	حَقَّ	۱۶	خورشید	شَمْس	۸

صفحه ۱۷ کتاب درسی

فعالیت سوم

با استفاده از کلمات معناشده و به کمک هم‌گروه خود، ترکیب‌های زیر را معنا کنید، سپس هر ترکیب و معنای آن را نماینده هر گروه، برای کلاس بخواند تا در صورت نیاز تصحیح شود.

۱- بِسْمِ اللَّهِ	به نام خدا	۲- الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	بخشنده مهربان	۳- آيَاتِ الْكِتَابِ	نشانه‌های کتاب
۴- هُوَ الَّذِي	او کسی است که	۵- اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ	شب و روز	۶- فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ	در آسمان‌ها و زمین

صفحه ۱۸ کتاب درسی

فعالیت چهارم

الف) ترجمه این جمله‌های قرآنی را کامل کنید.

- ۱- اَلرَّتْلِكَ آيَاتِ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ۱
الف لام را؛ این نشانه‌های کتاب حکمت‌آمیز است.
- ۲- هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا
او کسی است که قرار داد خورشید را فروزان و ماه را تابان

۳- ... مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ ... ⑤

خلق نکرد خداوند اینها را مگر به درستی

۵- وَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

و آنچه آفرید خداوند در آسمان‌ها و زمین

۴- إِنَّ فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ

قطعاً در آمد و شد شب و روز

⑥- لَا آيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَّقُونَ ⑥

قطعاً نشانه‌هایی است برای گروهی که تقوا دارند.

سوره یونس

ب) درباره این دو پیام زیبا از صفحه ۲۱۳ قرآن کریم بیندیشید و نظر خود را برای دوستانتان بیان کنید. یکی از دو پیام را از حفظ بخوانید.

پیام قرآنی

یونس: ۳۶

قطعاً خداوند داناست به آنچه (مردم) انجام می‌دهند.

یونس: ۳۹

پس بنگر که چگونه است عاقبت ظالمان!

إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ

فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ

خداوند به تمام اعمال و رفتار ما آگاه است و ما می‌توانیم با تفکر درباره عاقبت ظالمان از آنها پند بگیریم.

صفحه ۱۸ کتاب درسی

خانه‌های نورانی

۲- از صفحه ۲۱۲ قرآن کریم دو ترکیب یا جمله ساده نوشته و معنا کنید.

۲- أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ: آنان اهل آتش‌اند.

۱- أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ: آنان اهل بهشت‌اند.

صفحه ۲۱ کتاب درسی

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

وَعْدَه، قَطْعاً، لَيْكِن، رَحْمَت، هِدَايَت، اِي

معنا	کلمه	ردیف	معنا	کلمه	ردیف
آنها، شان	هُم	۷	قطعاً	إِنَّ	۱
ای	يَا أَيُّهَا	۸	برای	لِ	۲
از، از سوی	مِنْ	۹	آنچه	مَا	۳
شما، تان	كُم	۱۰	در	فِي	۴
هدایت	هُدًى، هُدًى	۱۱	وعدده	وَعْد	۵
رحمت، لطف	رَحْمَةً	۱۲	لیکن، ولی	لَيْكِنَّ	۶

صفحه ۲۱ کتاب درسی

فعالیت دوم

این ترکیب‌ها را مانند نمونه کامل و معنا کنید.

لِ + اللهُ ← لِلْمُؤْمِنِينَ: برای ایمان‌آوردگان
 اللهُ ← لِلنَّاسِ: برای مردم
 لِلنَّاسِ ← لِلْمُؤْمِنِينَ: برای ایمان‌آوردگان
 لِلْمُؤْمِنِينَ ← لِلنَّاسِ: برای مردم

نکته

هرگاه حرف «لِ» به اسمی که دارای «آل» است اضافه شود، الف اول آن اسم حذف می‌شود.

صفحه ۲۱ کتاب درسی

فعالیت سوم

این ترکیب‌ها را معنا کنید.

۱- مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ	۲- وَعَدَ اللَّهُ	۳- أَكْثَرَهُمْ
آنچه در آسمان‌ها و زمین است.	وعدۀ خداوند	بیشتر آنها
۴- يَا أَيُّهَا النَّاسُ	۵- مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ	۶- وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ
ای مردم	موعظه و پندی است از پروردگارتان	و هدایت و رحمتی برای ایمان‌آوردگان

صفحه ۲۲ کتاب درسی

فعالیت چهارم

الف) ترجمه آیه ۴۴ و آیه ۵۵ سوره یونس را کامل کنید.

۱- إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا	۲- وَلَكِنَّ النَّاسَ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۴۴
قطعاً خداوند ظلم نمی‌کند به مردم هیچ مقدار؛	و لکن مردم (به) خودشان ظلم می‌کنند.
۳- أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ	۴- أَلَا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ
آگاه باشید قطعاً برای خداست آنچه در آسمان‌ها و زمین است.	آگاه باشید قطعاً وعدۀ خدا حق است؛
۵- وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۵۵	
و لیکن بیشترشان نمی‌دانند.	

ب) درباره این دو پیام زیبا از صفحه ۲۱۶ قرآن کریم بیندیشید و نظر خود را برای دوستانتان بیان کنید. چه خوب است آنها را حفظ کنید.

پیام قرآنی

إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعاً
قطعاً همه عزت و سربلندی برای خداست.
خداوند همیشه عزیز و سربلند و پیروز است و کسی نمی‌تواند با خدا مقابله کند. همچنین خداوند به همه چیز دانا و شنواست و همه رفتار و گفتار ما را می‌بیند و چیزی از او پوشیده نمی‌ماند.

صفحه ۲۲ کتاب درسی

خانه‌های نورانی

۲- از صفحه ۲۱۸ قرآن کریم دو ترکیب یا جمله ساده نوشته و معنا کنید.	۱- بَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ: بشارت ده مؤمنان را
۲- وَقَالَ مُوسَىٰ يَاقَوْمِ: وگفت موسی: ای قوم من	

پاسخ‌ها	پرسش‌ها
اشاره به این نکته دارد که خداوند از حال همه خبر دارد و در همه جا ناظر کارهای ماست.	۱. آیه «... وَ هُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ...» به چه نکته‌ای اشاره دارد؟
خداوند مهربان‌ترین است و از حال همه خبر دارد. او چون همه ما را بسیار دوست دارد، از ما و تمامی آفریده‌هایش به خوبی مواظبت می‌کند. ﴿فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَ هُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾	۲. ارتباط خداوند با بندگانش چگونه است؟
۱- نگهداری و محافظت انسان‌ها از خطرات گوناگون ۲- برتری انسان‌ها نسبت به سایر موجودات ۳- بذل نعمت‌های ارزشمند و هموار ساختن راه رستگاری ۴- دادن قدرت بازشناسی کارهای نیک از کارهای بد	۳. نشانه‌های محبت خداوند به انسان را بیان کنید.
خداوند مهربان ما را طوری آفریده است که به مرور می‌توانیم کارهای خوب را یاد بگیریم و انجام دهیم و کارهای بد را بشناسیم و از آنها دوری کنیم.	۴. خداوند انسان را نسبت به انجام کارهای خوب و بد چگونه آفریده است؟
۱- شکرگزاری زبانی که ساده‌ترین نوع تشکر است. ۲- شکرگزاری عملی که استفاده صحیح و به‌جا از نعماتی است که خداوند به ما ارزانی داشته است.	۵. ما به چه شکل‌هایی می‌توانیم از خدا تشکر کنیم؟
بعضی با استفاده صحیح و به‌جا از نعمت، شکر نعمت و برخی دیگر با استفاده ناصحیح از آن، در برابر خداوند ناسپاسی می‌کنند.	۶. انسان‌ها در مقابل نعمت‌هایی که به آنها ارزانی شده است، به چه گونه‌ای رفتار می‌کنند؟
وعدده داده است که اگر شکرگزاری کنید، ماقطعاً [نعمت‌ها را] برایتان زیاد می‌کنیم.	۷. خداوند در آیه «... لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ...» چه وعده‌ای داده است؟
ایشان می‌فرمایند: «شکر نعمت آن است که از آنچه خداوند حرام کرده است، دوری کنی.»	۸. امام صادق (ع) درباره شکر نعمت چه فرموده است؟

صفحه ۱۷ کتاب درسی

فعالیت کلاسی

توانایی یادگیری، یکی از هزاران نعمتی است که خداوند به ما داده است. به کمک هم‌کلاسی‌های خود چند نعمت دیگر را که مخصوص انسان است، نام ببرید.

صحبت کردن، فکر کردن، کنترل خشم و احساسات، توانایی مطالعه کردن، توانایی بخشیدن و گذشت کردن

صفحه ۲۰ کتاب درسی

فعالیت کلاسی

جدول زیر را کامل کنید.

نعمت خداوند	شکر نعمت	ناسپاسی نعمت
پیامبران و امامان	پیروی از فرمایش‌های آنها	نافرمانی از فرمایش‌های آنها
معلم	احترام به معلم	بی‌احترامی به معلم
زبان	راست‌گویی	دروغ گفتن
گوش	شنیدن کلمات حق و صحیح	شنیدن کلمات باطل و ناصحیح

صفحه ۲۱ کتاب درسی

خودت را امتحان کن

- چرا برخی انسان‌ها با وجود اینکه خداوند از آنها مراقبت می‌کند، دچار حادثه می‌شوند؟ گاهی انسان‌ها به دلیل بی‌دقتی یا نادانی و گاهی هم به دلیل امتحان‌های الهی دچار حادثه می‌شوند.
  - استفاده صحیح از نعمت شکر، نعمت و استفاده ناصحیح از نعمت ناسپاسی در برابر خداوند است.
  - شکرواقعی نعمت چیست؟ توضیح دهید.
- شکرواقعی این است که از نعمت‌های خداوند در راه نافرمانی او و انجام کارهای حرام استفاده نکنیم.

پاسخ‌ها	پرسش‌ها
طلب یاری از خداوند	۱. استعانت به چه معناست؟
به این نکته اشاره دارد که ما تنها خدا را می‌پرستیم و تنها از او طلب یاری می‌کنیم.	۲. آیه «إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ» به چه مفهومی اشاره می‌کند؟
ما نمی‌توانیم تمام نیازهای زندگی خود را به تنهایی برطرف کنیم و به همین دلیل، برای حل مشکلات، نیازمند کمک دیگران هستیم.	۳. چرا برای حل مشکلات به دیگران نیازمندیم؟
۱- صبر و تقوا، ۲- یاری دادن خداوند، ۳- دعا	۴. راه‌های بهره‌مندی از یاری خداوند را برشمارید.
تقوا یعنی انسان در هنگام مواجهه شدن با گناهان، از آنها دوری کند.	۵. تقوا به چه معناست؟
باعث تقویت روحیه مسلمانان گشت که حتی زخمی‌ها هم برای نبرد از مدینه به راه افتادند. مشرکان که نمی‌توانستند باور کنند این لشکر امیدوار و با روحیه، همان لشکر شکست‌خورده باشد، به گمان اینکه لشکری تازه نفس به سراغشان آمده است، از وحشت پا به فرار گذاشتند.	۶. نازل شدن آیه «بَلَىٰ إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا...» در هنگام جنگ احد چه تأثیری بر روحیه مسلمانان گذاشت؟
صبر و ایستادگی در برابر مشکلات و جبران اشتباه و غفلت خود در جنگ احد، آنان را شایسته پیروزی کرد.	۷. چه عاملی باعث شد مسلمانان پس از جنگ احد پیروز شوند؟
می‌فرماید: «وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ»؛ و پروردگارتان گفت: مرا بخوانید تا [دعای] شما را بپذیرم.	۸. خداوند مهربان درباره دعای بندگانش چه می‌فرماید؟
هیچ مسلمانی خداوند را نمی‌خواند مگر اینکه دعایش یا در همین دنیا مستجاب می‌شود، یا خداوند آن را برایش در روز قیامت ذخیره می‌کند و یا در برابر آن دعا، بخشی از گناهانش را می‌آمرزد.	۹. رسول خدا (ص) در رابطه با حکمت دعا چه می‌فرماید؟
در این حالت نمازگزار در بخش‌های مختلف نماز با خداوند سخن می‌گوید و از او یاری می‌طلبد. در این حال که انسان به خداوند توجه بیشتری دارد، خداوند نیز با لطف و رحمت بیشتری با او رفتار می‌کند.	۱۰. چرا یکی از بهترین حالت‌های دعا کردن، هنگام نماز است؟

صفحه ۴ کتاب درسی

کار کلاسی

نام اختراع و نوآوری	هدف از اختراع و نوآوری
تلفن	برقراری ارتباط سریع و آسان
لامپ	ایجاد نور و روشنایی در زمان تاریکی
چرخ	آسان کردن حرکت

بررسی چند اختراع و نوآوری به کمک دوستان خود یک گروه تشکیل دهید و چند اختراع را که پیرامونتان وجود دارند، در جدول روبه‌رو، به همراه هدف از اختراع آنها، بنویسید.

صفحه ۵ کتاب درسی

کار کلاسی

نام آفریده یا موجود طبیعی	اختراع الهام گرفته از آن
چشم	دوربین عکاسی
لبه تیز سنگ، شاخ حیوانات	چاقو
تار عنکبوت	تور ماهی‌گیری، نخ
خورشید	لامپ

بررسی چند اختراع الهام‌گرفته از طبیعت در گروه خود چند اختراع الهام‌گرفته از آفرینش را در جدول روبه‌رو بنویسید.

صفحه ۵ کتاب درسی

کار کلاسی

باز کردن و بستن و شناسایی اجزای یک وسیله با راهنمایی دبیر خود و پس از باز کردن و بستن یک وسیله دلخواه، جدول زیر را پر کنید.

نام وسیله: دوچرخه			
بخش‌های مهم وسیله	وظیفه بخش	اجزای ثابت بخش	اجزای متحرک بخش
چرخ	حرکت دوچرخه	میل و محور مرکزی	لاستیک، رینگ
هدایت و فرمان	کنترل حرکت دوچرخه	-	فرمان، دوشاخه، ترمز
سیستم انتقال قدرت	تبدیل و انتقال حرکت رفت و برگشت و پایین به بالای پای سرنشین به حرکت دورانی و حرکت دوچرخه	-	چرخ زنجیر، زنجیر، رکاب، دنده و ...
بدنه	تحمل وزن سرنشین، اتصال اجزای دوچرخه به هم	زین، بدنه، فنرها، کمک، ترک بند و ...	-
ترمز	کنترل سرعت دوچرخه	-	دسته ترمز، سیستم ترمز، لنت

صفحه ۶ کتاب درسی

بررسی

در گروه‌های چند نفری زندگی‌نامه چند مخترع ایرانی را که اختراعات و نوآوری‌هایی داشته‌اند، بررسی و جدول زیر را کامل کنید.

مخترعان و نوآوران	اختراع و نوآوری	هدف از اختراع و نوآوری
شیخ بهایی	حمامی که با یک شمع گرم می‌شد	ایجاد آب گرم
جابر بن حیان	قلم نوری	امکان خواندن در تاریکی
خوارزمی	زیج خوارزمی	جداولی برای ستاره‌شناسی

صفحه ۷ کتاب درسی

کار کلاسی

ارتباط اجباری برای پرورش خلاقیت

به کمک دبیر خود جدول زیر را پر کنید. در این جدول با روشی که دوست دارید، بین گزینه‌های ستون اول و ردیف اول ارتباط برقرار کنید. چیزهایی را به جدول بیفزایید یا یک بازی اختراع کنید.

چرخ	خوش مزه	بال	پرنده
سندلی به شکل چرخ، ویلچر، چرخ و فلک، سندلی چرخ دار	یک به شکل سندلی	سندلی بال دار، بال به شکل سندلی	سندلی پرنده
کتاب درباره چرخ، کتاب چرخ دار	یک به شکل کتاب	کتاب بال دار	کتاب به شکل پرنده
اسکیت	شکلاتی به شکل کفش	کفش بال دار	کفش پرنده
چرخ با بوی گل، چرخ به شکل گل	مربای گل	بالی به شکل گل...	گل پرنده، پرنده به شکل گل
کیف چرخ دار	یک به شکل کیف	کیف بال دار	کیف پرنده

صفحه ۸ کتاب درسی

کار کلاسی

بارش فکری: گروهی تشکیل دهید و به کمک دبیر خود درباره یکی از موارد زیر و ایده‌های دیگر، روش بارش فکری را به کار برید و نتیجه را در برگه زیر بنویسید.

۱ چگونه می‌توانید در حیاط، بازی‌های بهتری انجام دهید؟

انجام بازی‌های گروهی، نصب حلقه، تور و... در نقاط مختلف حیاط، تقسیم بندی حیاط برای بازی‌های مختلف، پرهیز از بازی‌های خطرناک، پرهیز از دویدن‌های بی جا و رعایت نظم بازی

۲ برای اینکه خودکار خود را تا پایان یافتن جوهرش، گم نکنید، چه باید بکنید؟

اسم خود را با برجسب روی خودکار بنویسیم. به دور خودکار نخ یا بندی بسته و آن را از کیف خود آویزان کنیم. بعد از هر بار استفاده، آن را در جامدادی بگذاریم. به خودکار فرستنده وصل کنیم.

۳ چگونه می‌توان از اتلاف وقت در طول روز جلوگیری کرد؟ گنجانیدن فعالیت‌های مفید روزانه مثل کتابخوانی، ورزش، یادگیری مهارت‌های جدید و... در یک برنامه‌ی منسجم و زمان‌بندی شده، استفاده از مترو و وسایل نقلیه سریع برای جابه‌جایی، استفاده از وسایلی مثل زودپز، ماکروویو و... برای سریع‌تر شدن پخت و پز، استفاده از خریدهای اینترنتی

صفحه ۸ کتاب درسی

پرسش

اگر تنها دو ظرف ۳ و ۱۰ لیتری داشته باشید، چگونه می‌توانید با این دو ظرف، ۸ لیتر آب از رودخانه بردارید؟ ابتدا با سه بار پر و خالی کردن ظرف ۳ لیتری در ظرف ۱۰ لیتری، آن را تا ۹ لیتر پر می‌کنیم. سپس با ظرف ۳ لیتری، ظرف ۱۰ لیتری را کاملاً پر می‌کنیم. ۲ لیتر آب داخل ظرف ۳ لیتری باقی می‌ماند. ظرف ۱۰ لیتری را خالی می‌کنیم و ۲ لیتر آب باقی‌مانده از ظرف ۳ لیتری را داخل آن می‌ریزیم. حالا با دو بار پر و خالی کردن ظرف ۳ لیتری داخل ظرف ۱۰ لیتری، ۸ لیتر آب خواهیم داشت.

صفحه ۱۱ کتاب درسی

کار کلاسی

تعیین چند فناوری برای یادسپاری
با هم‌اندیشی در گروه خود، برای آسان شدن یادسپاری پنج کلمه «زنبور، یک، نوآوری، گیاه، دانه»، سه فناوری ارائه کنید و در جدول زیر بنویسید.

شماره فناوری	توضیح آن
۱	استفاده از فناوری سرواژه‌نویسی: واژه «زندگی» [ز: زنبور، ن: نوآوری، د: دانه، گ: گیاه، ی: یک]
۲	نوشتن جمله یا داستان کوتاه: زنبور با نوآوری، دانه یک گیاه را به شکل کندو در می‌آورد.
۳	استفاده از یک نقاشی و تصویر که یادآور این پنج کلمه باشد.

صفحه ۱۲ کتاب درسی

کار کلاسی

بیان چند راه حل برای پیشرفت کشور
برای پیشرفت کشور در بخش فناوری، به صورت گروهی راه‌حل‌هایی ارائه دهید و در جدول زیر بنویسید.

راه حل	نمونه
۱	کشف و پرورش نیروهای جوان با ذهن خلاق و سازنده
۲	آماده کردن بستر مناسب برای کار و تحقیقات نیروهای جوان
۳	شناخت نیاز جامعه در عرصه فناوری و همکاری دولت با نهادها و سازمان‌ها
۴	تحقیق و کار در زمینه فناوری‌های پزشکی و بهداشتی جهت تولید دارو، هوا و فضا، نانو تکنولوژی، علوم رایانه‌ای و...

تفکر درباره تفکر

صفحه ۱۱ و ۱۲ کتاب درسی

گفت‌وگو کنید

● چه فکری به ذهن کلاغ رسید؟

سنگ‌ریزه‌های کوچکی را از اطراف پیدا کند و داخل کوزه بریزد و تا جایی که سطح آب بالا بیاید و منقارش به آب برسد این کار را ادامه می‌دهد، یا اینکه او می‌تواند با منقارش کوزه را کج کند و از آب درون کوزه بخورد.

● چگونه این فکر به ذهن کلاغ رسید؟

تشنگی شدید کلاغ باعث شد که کلاغ درباره مشکل خود فکر کند و بهترین راه حل را انتخاب کند.

● این داستان می‌تواند نشان‌دهنده موقعیتی باشد که ممکن است انسان با آن مواجه شود. در این داستان، کلاغ برای حل مشکل از کدام‌یک از موارد استفاده کرد؟ «عقل، دانش یا تجربه»؟ از هر سه مورد استفاده کرد تا به راه حل درست برسد.

● کدام‌یک از این سه در زندگی انسان مهم‌ترند؟ عقل، دانش یا تجربه؟

من فکرمی‌کنم هر سه مورد در زندگی انسان مهم هستند و انسان برای داشتن زندگی موفق باید از هر سه مورد استفاده کند. به نظر من داشتن دانش از همه مهم‌تره. چون دانش نتیجه عقل و تجربه است.

به نظر من عقل از دانش و تجربه مهم‌تره. برای اینکه اگر عقل نباشد، تجربه و دانشی به دست نمی‌آید.

دانش و تجربه باعث می‌شود آدم عاقل بشود چون در این شرایط عقل و درک ما نسبت به موضوعات جهان رشد می‌کند. بعضی آدم‌ها دانش یا تحصیلات زیادی ندارند، اما عاقل‌اند. مثل بعضی بزرگترهای فامیل که تجربیات زیادی دارند و ما برای حل مشکلاتمان می‌توانیم از آنها کمک بگیریم.

● به نظر شما کدام‌یک از این سه مورد در زندگی انسان اهمیت بیشتری دارند؟ عقل، دانش یا تجربه؟

به نظر من هر سه مورد در زندگی انسان اهمیت دارند.

● آیا همه انسان‌های عاقل حتماً با تجربه‌اند؟ خیر، همه انسان‌های عاقل با تجربه نیستند و ممکن است همه چیز را خودشان تجربه نکرده باشند ولی از تجربیات دیگران عبرت گرفته باشند.

● آیا همه انسان‌های با تجربه عاقل‌اند؟ خیر، گاهی اوقات ممکن است بعضی انسان‌ها تجربه داشته باشند ولی از تجربیات خود هیچ درسی نگرفته باشند و از آنها استفاده نکنند.

● آیا دانشمند بودن به معنای عاقل بودن است؟ خیر، بعضی از دانشمندان در زمینه کاری خود دانش و تجربه دارند ولی ممکن است در بعضی از زمینه‌ها رفتار عاقلانه نداشته باشند.

● آیا همه کسانی که دانش بیشتری دارند، عاقل‌ترند؟ خیر، داشتن دانش لزوماً باعث عاقل بودن نمی‌شود و ممکن است بعضی افراد دانش زیادی داشته باشند ولی درکشان از زندگی و جهان محدود باشد.

• میزان عقل، دانش یا تجربه انسان‌ها را چگونه می‌توان فهمید؟ آیا راه فهمیدن هر سه مورد یکی است؟ راه فهمیدن هر سه مورد یکی نیست و با هم تفاوت دارد. مثلاً میزان عقل را از روی کارهایی که شخص انجام می‌دهد، میزان دانش را با توجه به تحصیلات فرد و میزان تجربه را با توجه به تکرار نکردن خطاهای گذشته و یا عبرت گرفتن از دیگران می‌توان فهمید.

صفحه ۱۲ و ۱۳ کتاب درسی

فعالیت تکمیلی در کلاس

• به نظر شما تفکر یعنی چه؟ تفکر درباره یک موضوع چگونه شروع می‌شود؟ تفکر، شناخت از طریق عمل ذهن بر روی اطلاعات دریافت شده و اندوخته‌های قبلی برای تبدیل مجهول به معلوم و دستیابی به نتیجه است. تفکر زمانی آغاز می‌شود که شما تصمیم به فکر کردن می‌گیرید، برای این منظور باید انتخابی داشته باشید و در چارچوب این انتخاب، فکر کردن را متمرکز کنید.

• آیا هر کس که فکر می‌کند، عاقلانه عمل می‌کند؟ پاسخ خود را با مثال توضیح دهید.

خیر، به شرطی می‌توانیم عاقلانه عمل کنیم که تفکر ما هدفمند باشد، البته موضوع تفکر نیز مهم است.

• جملات زیر را کامل کنید.

فکر کردن با عاقل بودن شباهت دارد؛ چون هر دو فرایندهای ذهنی هستند.

فکر کردن و عاقل بودن یکی نیستند؛ چون فکر کردن اندیشیدن و به فکر فرو رفتن درباره یک موضوع است، اما عاقل بودن به معنی خردمندی است، یعنی تفکر ما هدفمند باشد. هدفمندی تفکر را تعقل می‌گویند.

درک خود از معنای واژه‌های عقل، دانش و تجربه را بر اساس گفت‌وگوهای کلاس بنویسید.

عقل: یا خرد به نیروی درونی انسان گفته می‌شود که کنترل‌کننده رفتار و امیال انسان است.

دانش: آگاهی‌هایی که در مورد موضوعات مختلف از طریق آموختن به دست می‌آید. در واقع دانستنی‌هایی که بشر برای زندگی از آن بهره می‌گیرد.

تجربه: مجموعه دانش‌های انسان که در طول سالیان دراز در زندگی به دست می‌آید.

صفحه ۱۴ کتاب درسی

فعالیت در خانه

• وقتی به تنهایی درباره موضوعی فکری کنیم، چه روش‌ها، قواعد و اصولی را باید رعایت کنیم؟ اول باید مسئله‌یابی کنیم. مسئله‌ای که قرار است در مورد آن فکر کنیم باید کاملاً واضح و مشخص باشد، موضوعات متفرقه‌ای را که امکان دارد ذهن ما را به خود مشغول کند، از خود دور کنیم، برنامه‌ریزی داشته باشیم و راه‌حل‌های مختلف را یادداشت برداری کنیم.

• وقتی به طور جمعی (در کلاس درس یا گروه دوستان و آشنایان) درباره موضوعی فکر و گفت‌وگو می‌کنیم، چه قواعد و اصولی را باید رعایت کنیم؟ ۱- انتقادپذیر باشیم و نظرات مختلف و مخالف را بشنویم و درباره آن فکر کنیم. ۲- به نظرات دیگران احترام بگذاریم. ۳- به دیگران اجازه دهیم نظرات و افکار مختلف را مطرح کنند. ۴- از مسخره کردن دیگران خودداری کنیم.

- چگونه می‌توانیم در موقعیت‌های مختلف زندگی، عاقلانه عمل کنیم؟ از دانش و اطلاعات کافی برخوردار باشیم و سعی کنیم از تجربیات گذشته خود و دیگران استفاده کنیم. مشورت کنیم و در تصمیم‌گیری‌های خود عجلانده عمل نکنیم.

سکه طلا

صفحه ۱۵ کتاب درسی

گفت‌وگو کنید

- آیا پیرزن واقعاً ثروتمندترین آدم دنیا بود؟
او از نظر مادی ثروتمند نبود اما از نظر معنوی (کمک به دیگران، اخلاق و انسانیت) بسیار ثروتمند بود.
- آیا اخلاق و رفتار پیرزن در روستاییان و خووان تأثیر داشت؟ چگونه؟
بله، او بی‌دریغ به مردم خدمت کرده و رفع مشکلات مردم برای او در اولویت بود. همین‌کار پیرزن در رفتار روستاییان تأثیر گذاشت و روستاییان با رفتار خوبشان باعث شدند تا خووان از کارهای گذشته‌اش پشیمان شود و آن را رها کند.
- چگونه یک انسان می‌تواند در تغییر جامعه نقش داشته باشد؟ یک انسان می‌تواند با رفتار، گفتار و اعمال خود در شکل‌گیری هویت انسان‌ها نقش داشته باشد که در تغییر جامعه مؤثر است.
- رفتار روستاییان با خووان چه تأثیری بر او داشت؟
باعث شد تا او به هویت واقعی و حقیقی خود پی ببرد و دست از دزدی بردارد و به پیرزن کمک کند.
- چگونه جامعه می‌تواند در تغییر انسان‌ها نقش داشته باشد؟
جامعه و تعاملات اجتماعی می‌تواند از طریق شکل‌دهی هویت انسان باعث تغییر آنها شود.
- چه عوامل دیگری به جز جامعه در تغییر انسان‌ها مؤثرند؟ خانواده، دوستان، رسانه‌ها، آموزش و...

صفحه ۱۶ کتاب درسی

فعالیت تکمیلی در کلاس

- از دوران کودکی تاکنون چه تغییراتی در علاقه‌مندی‌ها، اخلاق و ویژگی‌های فردی شما رخ داده است؟ آنها را بنویسید.
توضیح دهید این تغییرات چگونه و تحت تأثیر چه عواملی در شما به وجود آمده است؟

عوامل مؤثر در ایجاد این تغییرات	تغییراتی که در من به وجود آمده است.
خواندن کتاب، خانواده، معلمان	تفکر و بهره‌گیری از تجربیات دیگران
دوستان، مدرسه، دیدن مسابقات ورزشی از تلویزیون، دیدن آثار هنری	علاقه به فعالیت‌های ورزشی و هنری
خانواده، مدرسه	منظم شدن و داشتن برنامه